

De Saamwerker

Orgaan van de bond
van Christelijke
Gereformeerde
Mannenverenigingen
in Nederland

81ste jaargang
december 2024

Mannenbond
CGK

4

PAGINA IN DIT NUMMER:

- 2 Van de voorzitter
- 3 Openingswoord Bondsdag
- 5 Bijbelstudie Hooglied 2
- 9 Bijbelstudie gelijkenissen 5
- 14 Nieuws uit Veenendaal
- 15 Boekbespreking
- 16 Jaarverslag 2024
- 17 Brief aan de koning
- 18 Antwoord Kon. huis
- 19 De hel en Gods liefde deel 2
- 23 Op bezoek bij de mannenvereniging te Aalten
- 24 Verslag bondsdag
- 28 Themadagen 2025

Colofon

**Uitgave van de Bond van Christelijke
Gereformeerde Mannenverenigingen
in Nederland**

Internet: www.mannenbond-cgk.nl

Verschijnt 4x per jaar

Volgende uitgave D.V. maart 2025

Commissie van redactie

A. Kok, Veenendaal

ds. C.J. Droger, Vlaardingen

Redactieadres

A. Kok

Regentesselaan 66

3905 GX Veenendaal

telefoon: 0318-529646

akok@kliksafe.nl

Secretariaat

A. Kok

Regentesselaan 66

3905 GX Veenendaal

telefoon 0318-529646

e-mail: administratie@mannenbond-cgk.nl

(voor boekrecensies, ledenadministratie e.d.)

Abonnement

Leden € 20,- per jaar

Niet-leden € 25,- per jaar

Losse nummers € 7,50 per exemplaar

Postgiro NL23INGB0000992401 t.n.v.

Bond van Chr. Geref. M.V. te Veenendaal

© Bond van Christelijke Gereformeerde Mannenverenigingen
in Nederland

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden openbaar gemaakt of verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of uitgezonden, hetzij elektronisch, mechanisch door middel van fotokopie, microfilm, opname of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de rechthebbende op het auteursrecht.

Van de voorzitter

Ik wil het deze keer met u hebben over onze persoonlijke Bijbelstudie. Hoe staat het daarmee, beste broeders? Ik neem aan dat u het Bijbelgedeelte goed doorneemt dat tijdens de komende vergadering van de mannenvereniging zal worden besproken en dat u de Bijbelstudie in De Saamwerker alvast bestudeert. Daarnaast is er het Bijbel-lezen aan tafel en het aanhoren van de lezing van het Woord van God in allerlei samenkomsten. Maar hoe staat het met het persoonlijk onderzoeken en bepeinen van de Heilige Schrift? Ik vermoed dat dat bij velen van ons onder druk staat. We hebben het allemaal zo druk en er komt zo veel op ons af. We leven in een tijd vol hectiek en stress. Je dan buigen over het Woord van God en het stil overdenken? Het lijkt niet meer te doen.

Laten we het toch maar proberen te blijven doen. We zullen erachter komen dat het zegen geeft en verder helpt. Wat ook heel zegenrijk kan zijn, is het lezen van een goed boek naast de Bijbel. Ik bedoel een boek waarin het Woord van God op een duidelijke wijze wordt uitgelegd en toegepast. De kerk der eeuwen heeft zo veel goeds voortgebracht waarmee we nog steeds onze geestelijke winst kunnen doen. Ga deze winter de Institutie van Calvijn (weer) lezen of een aantal preken van Augustinus, Luther, de gebroeders Erskine of Kohlbrugge. We zullen een goudmijn betreden. Wat kun je er veel aan hebben. We zullen er God voor danken.

Een liefdevolle groet, broeders!
Ds. C.J. Droger

Een bemoediging in een bulderende storm

Ds. C.J. Droger

Openingswoord voor de bondsdag van 2 november 2024

(n.a.v. Mattheüs 14:22-33)

Ik ben op dit moment een boek aan het lezen over de Watersnoodramp van 1953. Die heb ik zelf niet meegemaakt want ik ben van 1963, maar mijn voorgeslacht wel. Van jongs af aan heb ik er verhalen over gehoord van mijn ouders en grootouders. Nu ik lees wat er allemaal gebeurd is vóór, tijdens en na de ramp op 31 januari en 1 februari 1953, ben ik telkens verbijsterd. Wat is er veel fout gegaan voordat het woeste water vele plaatsen en polders inliep. Waarschuwingen werden genegeerd, onderhoud aan de dijken uitgesteld en toen het op zaterdagavond 31 januari echt spannend werd, geloofden veel mensen dat het wel mee zou vallen. Nou, dat viel het niet. Wat een afschuwelijke en aangrijpende dingen zijn er gebeurd. Het is met geen pen te beschrijven. Sindsdien zijn er nog heel wat mensen op Goeree-Overflakkee en in Zeeland die bang worden als het hard gaat stormen. Ze worden dan teruggeleid naar wat er in 1953 in hun gebied gebeurde.

De discipelen van Jezus worden óók bang als zij in een bulderende storm terecht-komen. Zeker, als ervaren vissers zijn ze wel wat gewend en weten ze dat het danig kan spoken op het meer van Galilea. Hun visgrond was vaak genoeg veranderd in een kolkende watermassa, maar zoals de wind en de zee nu tekeergaan? Straks gaan ze nog naar de kelder! En Jezus heeft hen nog wel het water opgestuurd. Hij is ergens op een berg aan het bidden en zij hebben te kampen met bergen van water. Hoe komen ze hieruit?

De eeuwen door is in deze geschiedenis iets gezien en herkend van de situatie waarin mensen, een volk, een land en een kerk kunnen verzeilen. Het gaat in onze tekst om een situatie van grote nood waarin mensen geen verandering kunnen brengen. Ik overdrijf toch niet als ik onze huidige tijd typeer als een soort bulderende storm? Wat is er allemaal niet gaande: politiek, maatschappelijk en kerkelijk? Misschien is in ons eigen leven of gezinsleven ook wel een storm opgestoken. We hebben misschien wel het gevoel dat we aan het vergaan zijn. Het water van tegenspoed, teleurstelling, moeite en zorg slaat al over de reling van ons levensscheepje heen. We gaan bijna kopje onder...

De discipelen van Jezus hebben natuurlijk van alles geprobeerd om de storm het hoofd te bieden. Dat is wel lastig, want ze hebben de wind tegen en het waait hard. En dan gebeurt er iets wat ze niet hebben kunnen verwachten. Hoe vaak zullen ze misschien niet gezegd en gedacht hebben: 'Was de Meester maar hier. Het lijkt wel alsof Hij ons in de steek heeft gelaten'. Als de bange nacht bijna voorbij is, komt er opeens een gestalte over het woeste water aanlopen. Stel het u eens voor! Woeste baren en dan een man die op je afkomt. Het is geheel te begrijpen dat de discipelen het uitschreeuwen van angst en tegen de wind in uitroepen: 'Het is een spook!'. Gelukkig is het geen spook. Het is Jezus, hun Meester, de Zoon van God.

Nadat Hij het schip ingeklommen is, gaat de wind opeens liggen. Er staat in onze tekst niet eens dat Hij wat tegen de wind gezegd heeft. Bij een andere gelegenheid heeft Hij dat wel gedaan. Nu stapt Hij aan boord en de wind gaat gelijk liggen. Het gevaar is geweken, de storm is voorbij, de rust kan terugkeren in het hart van de discipelen. Omdat Jezus aan boord is.

Hoe wordt het weer rustig in óns leven? Hoe gaat de storm liggen die momenteel ons kerkelijk leven doortrekt en niet alleen dat van ons? Hoe komt er weer rust in de maatschappij en in de politiek? Die komt er alleen als Jezus aan boord komt. Als Hij zich met ons inlaat en zich over ons ontfermt. Wij kunnen de storm die over ons heen trekt niet tot zwijgen brengen. Wij kunnen niets beginnen als het water tot aan onze lippen staat. Maar Jezus heeft alle macht in hemel en op aarde. En brengt Hij ons vaak niet aan het einde om een nieuw begin te maken? We zien het hier gebeuren. En zegt een bekend spreekwoord niet: 'Als de nood het hoogst is, is de redding nabij'?

Wat zijn we dan verlegen om de komst en het ingrijpen van Jezus. Hebben we die verdiend? Vergeet het maar. Hebben we daar recht op? Allerminst. Wat hebben we er met zijn allen een puinhoop van gemaakt. Maar wat is Hij een genadevolle en liefdevolle Heiland. Wat is Hij altijd weer met ontferming over zondaren bewogen. Laten we dan voortdurend Zijn komst en Zijn ingrijpen in ons leven inroepen. En dan is voor Hem niets te wonderlijk! Hij kan zelfs over kolkend water Zijn bange discipelen bereiken. Zou Hij dan ook óns niet kunnen bereiken?

En tja, dan die Petrus nog. Wat was hij dapper om aan Jezus te vragen om naar

Hem toe te mogen komen en om naar Hem toe te gaan. Notabene over hoge golven heen. Hij gaat wel! Maar als hij op de sterke wind begint te letten en minder op Jezus, begint hij te zinken. Wie redt hem van de verdrinkingsdood? Dat doet Jezus. Liefdevol steekt Hij Zijn hand uit, grijpt Petrus vast (waar dan?) en trekt hem boven water. Samen lopen ze naar het schip en klimmen ze aan boord.

We herkennen ons maar al te goed in Petrus. Wat kunnen ook wij Jezus uit het oog verliezen en opgeslokt worden door de moeilijke omstandigheden waarin we verkeren. We kunnen zomaar gaan denken dat er geen oplossing meer is en dat we kopje ondergaan. Misschien zit ú wel in deze situatie. Dan is daar de liefdevolle hand van Jezus die Hij nu naar u uitsteekt. Grijp Hem maar vast! Dan zal Hij ook u uit de golven opdiepen en een rustplaats geven bij Hem. Echt, Jezus is nog totaal niet veranderd.

Wat een ontferming van onze Heiland. Waar heeft Hij die toch vandaan? Die welt op uit Zijn hart dat vol liefde en ontferming is. Daarvoor wilde Hij de zee van Gods toorn ingaan en er geheel in ondergaan. In die weg wil Hij aan boord van ons levensbootje komen. Dan kan het best spoken onderweg. De grondzeeën gaan en staan soms heel hoog. Maar met 's Vaders Zoon aan boord hebben al Jezus' volgelingen een veilig strand voor het oog. Is dat voor ons ook zó?

Wederzijdse liefde (1-6)

Bruid en Bruidegom prijzen elkaar op een poëtische manier aan en maken daarbij gebruik van beeldspraak om hun liefde voor elkaar onder woorden te brengen. Daarbij gebruiken ze beelden uit het dagelijks leven. In vers één lopen we meteen tegen een probleem aan. Er wordt verschillend gedacht over wie hier aan het woord is. Vanwege de vrouwelijke vormen die in het Hebreeuws gebruikt worden is het aannemelijk dat deze woorden uit de mond van de bruid komen.

De bruid vergelijkt zichzelf met een roos van Saron. Bij het woord roos moeten we niet denken aan de rozen zoals wij ze hebben. Eerder moeten we denken aan de prachtige karmozijnrode anemoon, een heerlijke narcis of weidesaffraan, aan een van de prachtige veldbloemen die in het voorjaar op de vlakke van Saron groeien. Verder vergelijkt ze zichzelf met een lelie uit de dalen.

De vergelijking die de bruid hier maakt met deze bloemen is niet om hoog van zichzelf op te geven. Dat zou hier ook wel vreemd zijn. Nee, hoewel ze zich bewust is van haar schoonheid vergelijkt ze zich slechts met één van de in het wild groeiende veldbloemen. Daarmee toont ze haar bescheidenheid. Tegelijkertijd laat ze ook daarmee haar kwetsbaarheid zien, haar nietigheid. Het dal is een lage plaats.

In vers twee neemt de Bruidegom de vergelijking met de lelie over. Hij prijst de bruid als een lelie tussen de distels. Ze is

niet te vergelijken met al het andere. Haar schoonheid springt eruit. Zo is Zijn vriendin tussen de meisjes een opvallende verschijning. De Bruidegom maakt hier een groot compliment. Zijn bruid springt boven alle andere meisjes uit. Wat heerlijk wanneer een man zo over zijn vrouw spreekt. Dat ze in zijn ogen niet één van velen is maar bijzonder, ze overstijgt al de andere vrouwen. Wat zou het mooi zijn wanneer er ook vandaag in relaties zo over elkaar gesproken en naar elkaar gekeken wordt. Die ander als bijzonder zien, als de enige, meest speciale waar het hart naar uitgaat. Vandaag de dag zien we veel dat relaties niet meer heilig zijn. Ben je uitgekeken op de één ga je naar een ander. Dan is je liefste niet een lelie tussen de distels.

Wanneer we de lijn doortrekken naar Christus, de hemelse Bruidegom, die van Zijn bruid zegt dat zij een lelie tussen de distels is, zien we het beeld van Gods kinderen in de wereld. Distels en dorens laten ons zien waar we vandaan komen en wijzen ons op de zondeval. Zo is de wereld vol van de zonde en zucht onder de gevolgen van de vloek die op de schepping rust. In die wereld zegt Christus van Zijn bruid; *Ze is als een lelie tussen de distels*". Hiermee beschrijft Hij hoe Hij haar ziet. Uit Hij Zijn liefde voor haar, Zijn blijdschap als Hij haar ziet.

De bruid gaat in de verzen drie tot en met veertien verder met het spreken over haar Bruidegom. Hij is voor haar als een appelboom tussen de bomen van het woud. Hij is anders dan alle andere bomen. Een

prachtige boom met een heerlijk geurende bloesem. Een boom waar heerlijke vruchten aan groeien. De bruid verlangt in Zijn schaduw te zitten. Daar vindt ze rust en bescherming. Kent u dat ook? Dat de hitte je naar de schaduw drijft, dat u in uw en jouw nood, naar Christus gedreven wordt. Om te schuilen in de schaduw van de Allerhoogste? Kent u die uitnemende schaduw van Christus. De profeet Jesaja zegt wanneer hij profeteert over het Rijk van Christus (Jesaja 32:2); ‘Die Man zal zijn als een beschutting tegen de wind, een schuilplaats tegen de vloed, als waterbeken in een dorre streek, als de schaduw van een zware rots in een dorstig land’.

De Bruidegom brengt haar in het wijnhuis. Ze gaat niet zelf maar wordt getrokken met koorden van liefde. Het is op Zijn initiatief. Zijn liefde is als een banier, een overwinningsteken, over haar. Met Zijn liefde heeft Hij haar voor Zich gewonnen. Ze is totaal in beslag genomen door Zijn liefde, overweldigd door Zijn schoonheid en heerlijkheid, ze weet wat het is om bij Hem te zijn. Daar wil ze meer van. Ze voelt zich ziek van liefde en alleen Hij kan genezing brengen. Alleen Zijn liefde en zorg, genade en zegen, geven versterking. Zo verlangt ze naar de vruchten van Zijn werk. Verlangen wij zo ook naar Christus? Omdat we weten hoe heilzaam de vruchten van Zijn werk, Zijn genade, Zijn verlossing, Zijn zegen in ons leven zijn?

De bruid verlangt ernaar dat Zijn arm haar ondersteunt en omhelst. Wat hebben we dat soms zo nodig als het leven zwaar is, wanneer er ziekte is of verdriet. Wanneer we rouwen of eenzaam zijn. Pijn ervaren omdat de zondstrijd nooit stopt. De bruid wenst te zijn in Zijn armen. Tussen Zijn beide armen, links en rechts, dat is aan Zijn hart gedrukt zijn.

Er is voor een verloren zondaar toch geen betere plaats?

Ongedwongen liefde (7)

Deze liefde laat zich niet dwingen. Het is een vuurgloed die God geeft op Zijn tijd, een vuur dat Hijzelf in een mensenhart ontsteekt. Vandaar ook de waarschuwing in vers zeven. Het is de waarschuwing dat de liefde zich niet laat dwingen. Je kan haar niet kunstmatig opwekken in je hart. Wat zie je vandaag de dag vaak dat men liefde wil forceren. Er wordt geprobeerd verlangens bij anderen op te wekken. Wat wordt er veel geëxperimenteerd op het gebied van de liefde en van de seksualiteit. Wat wordt het bed vaak gedeeld, niet uit liefde maar uit lust. Wat zijn er veel beschadigde mensen door gedwongen, opgewekte liefde. Wat kom je dan bedrogen uit.

Vandaar de welgemeende waarschuwing dat u de liefde niet moet opwekken of aanwakkeren. Speel niet met vuur. Zoek toch die tere zuivere liefde die zich niet laat opwekken. Wacht je tijd af en bewaar jezelf voor de ware liefde. Tot drie keer toe geeft het Hooglied deze raad.

Zo laat de liefde van Christus zich ook niet dwingen. Het is net als in het dagelijks leven zo teer, en het is zo verstoort. Die tere gemeenschap met Christus kan zo makkelijk verstoord worden. Zoals gazellen en hinden op het veld opschrikken bij het minst of geringste geluid waardoor ze wegrennen. Wat zijn er een verleidingen. Wat wordt aan ons leven getrokken en wat is er een hoop valse liefde.

Daarom schrijft de apostel Judas (Judas 1:20): ‘Bewaar uzelf in de liefde van God’. Bewaar je hart voor Hem. Weersta de verleidingen van de duivel, de zonde. Laat Christus de enige ware liefde in uw en jouw

leven zijn. Schuil in Zijn schaduw, proef van de vruchten van Zijn volbrachte werk en leg je neer in Zijn armen. Dan ben je in Zijn ogen als een lelie tussen de distels.

Zoekende liefde (8-14)

In vers acht begint een nieuw gedeelte. Na het eerste enthousiasme, na de eerste liefde is er verwijdering gekomen. Bruid en bruidegom zijn niet meer bij elkaar, er heeft verwijdering plaats gevonden en de Bruidegom is weggegaan. Waarheen en hoelang weten wij niet. Misschien is het wel herkenbaar. Je hebt belijdenis afgelegd van je geloof. Je stond op de toppen van je geloof en de Heere Jezus stond op de eerste plaats in je leven. Maar na verloop van tijd werd het minder. De eerste liefde is weggeëbd en er ontstond afstand. In een relatie kun je dat ook hebben. De eerste verkeringstijd vlinders in je buik, je kon niet vaak genoeg bij elkaar zijn. Maar na verloop van tijd ontstond er wat meer afstand.

Maar dan hoort de bruid de stem van haar Liefste. Hij komt springend over de bergen, huppelend over de heuvels als een gazelle of het jong van een hert. Het enthousiasme en de blijdschap spatten ervan af. Het enige wat bruid en Bruidegom nog scheidt is een muur. Daar staat de Bruidegom achter, kijkend door het venster of Hij Zijn bruid kan zien. Een prachtig beeld van verlangen.

Dan begint de Bruidegom ook te roepen. De bruid moet opstaan en komen. De winter is voorbij, de regentijd is over. Het voorjaar is begonnen. De bloemen staan weer op het land, het koeren van de tortelduif wordt weer gehoord. De vijgenboom brengt jonge vruchten voort en de wijnstokken geuren heerlijk door de bloesem. Maar hoe de Bruidegom ook roept, de bruid blijft stil en komt niet. Ze is weggekropen.

De Bruidegom vergelijkt haar met een duif. Hoogstwaarschijnlijk een rotsduif die in Israël leefde in rotsachtig gebied en daar zijn nest bouwt in de spelonken en kloven. Het Hebreeuwse woord dat hier staat voor duif is 'Jona'. Net als Jona die weggroep, wegluchtte toen God hem riep. Zo spreekt de Bruidegom van Zijn bruid. Ze is verstopt als een duif en komt niet tevoorschijn.

Eerst zo enthousiast en nu zo angstig. Wanneer we ook naar hoofdstuk één terugkijken kom je tot de conclusie dat de bruid opeens op zichzelf ziet. Ze ziet op haar afkomst, een eenvoudig Sulamitisch meisje, afkomstig van het platteland, geen aanzien, geen hoge komaf. Donker van huid door de zon. Wie is zij om met de Bruidegom mee te gaan?

Toch geeft de Bruidegom niet op. Hij gaat niet teleurgesteld weg. Zijn liefde voor Zijn bruid maakt dat Hij haar roept; Mijn duif, laat Mij uw gedaante zien, laat Mij uw stem horen. Want uw stem is zoet en uw gedaante is bekoorlijk. Met lieflijke woorden roept Hij haar. Wil Hij haar naar Zich toetrekken. Het zijn woorden waarin Hij uitspreekt hoe Hij over haar denkt, hoe Hij haar ziet. Ongeacht hoe zij naar zichzelf kijkt. Voor Hem is zij een bekoorlijke bruid.

Kennen wij de taal van de liefde, de taal die de Bijbel ons hier leert? Of zegt u, vroeger toen we verkering hadden, in het begin van ons huwelijk, toen wel. Maar dat is veranderd. Het is afgevlakt, zakelijker geworden. Soms wordt er helemaal niet meer gepraat. Wat heerlijk dat de Bijbel ons deze woorden leert. Het is Bijbels om zo met elkaar te praten. Dat je naar elkaar verlangt. Dat de ander mooi is. Je mag van elkaar genieten. Je mag woorden geven aan hoe die ander eruitziet, en dat in liefde delen.

Zo roept ook de Heere Jezus Christus Zijn bruidsgemeente met woorden van liefde. Hij roept om op te staan en om te komen. Daarbij moeten we van onszelf leren afzien. Hoe donker, hoe gebroken we ook zijn, we hoeven niet weg te kruipen als een duif in de rots. Het gaat erom hoe Christus ons aanziet in liefde en genade. Hij wil onze zonden bedekken met Zijn kostbaar bloed, ons aanzien alsof wij geen zonde gedaan hebben. Zo leert het Avondmaalsformulier het ons ook.

Wanneer u Hem zo hoort roepen, Hem zo ziet zoeken, kan uw hart dan koud blijven? Kunt u zich dan nog langer verschuilen? Kan u blijven wegllopen of Hem negeren? Hij spreekt zo vol liefde, zo vol genade om ons te laten weten hoe kostbaar u bent in Zijn ogen. Hij wilde in uw plaats gaan staan. Hij heeft Zijn leven voor u gegeven opdat u niet in het donker hoeft te blijven zitten, niet in de kloven van de rots hoeft om te komen. Maar opdat u eeuwig leven ontvangt.

Bedreigde liefde (15-17)

In vers vijftien spreekt de Bruidegom vervolgens over het vangen van vossen. Vossen zijn een bedreiging voor de wijngaard. Bedreigingen die tussen de bruid en de Bruidegom in staan moeten weggenomen worden. Daarom staat er, vang voor 'ons' de vossen. Bedreigingen kunnen voor afstand, voor verwijdering zorgen. Dat zien we in het dagelijks leven ook. Daar gaan tegenwoordig veel relaties kapot aan. Dat geldt eveneens voor onze relatie met de Heere Jezus Christus. Alles wat tussen ons en Hem instaat, wat die relatie bedreigt moet weggenomen worden. De bruid verlangt in de slotverzen net zo naar haar Bruidegom. Daarbij zegt ze dat ze niets liever wil dan dat Hij Zich naar haar omkeert dan dat Hij Zich van haar afkeert. Kent u dat verlangen ook?

Gespreksvragen

1. De Bruidegom beschrijft Zijn bruid als lelie tussen de distels. Hoe zou Christus ons zien, als lelie of als distels?
2. De bruid spreekt heerlijke woorden over de Bruidegom. Hoe is ons spreken over Christus in het dagelijks leven? Wat kunnen wij leren van het spreken van de bruid?
3. Wat betekent de waarschuwing uit vers zeven voor onze omgang met elkaar in relaties en het huwelijk? Waar gaat het in onze tijd vaak mis in huwelijk en relaties? Hoe kan het Hooglied helpen in het vormgeven van gezonde relaties en huwelijken?
4. De bruid kruipt weg als een duif in de rotsen. Kennen we dit persoonlijk in ons eigen leven? Waarom zou een mens weggkruipen wanneer de Bruidegom zo liefdevol roept?
5. Welke bedreiging staat er tussen u en Christus in die weggenomen moet worden zoals vossen uit de wijngaard.
6. Op welke manier draagt u bij aan een gezonde relatie tussen u en Christus.

Gelijkenissen in Lukas (5)

Gelijkenis van de Farizeeër en de tollenaar Lukas 18, 9-14

Ds. C.P. de Boer

De gelijkenis van de Farizeeër en de tollenaar behoort tot de categorie bekende gelijkenissen, die Jezus tijdens Zijn omwandeling op aarde verteld heeft. Sommige gelijkenissen adresseert de Zaligmaker aan de schare, andere gelijkenissen zijn gericht tot de kleine kring van Zijn discipelen. Deze gelijkenis is allereerst bestemd voor hen die bij zichzelf vertrouwen dat zij rechtvaardig zijn en de anderen niets achten (Lukas 18,9). Wie zijn dat?

Jezus maakt in Zijn prediking onderscheid tussen mensen en mensen. Hij rekent niet vanzelfsprekend alle hoorders tot een en dezelfde groep. Wanneer Jezus door Zijn prediking verschil tussen Zijn hoorders maakt – of zoals wij dat vandaag in de kerk noemen: separeert – dan moeten dienaren van Gods Woord hetzelfde ook doen. Jezus veronderstelt niet dat alle hoorders gelovige mensen zijn, kinderen van God. Sterker nog, Hij stelt zelfs zeer kritische vragen bij mensen die zichzelf uitgeven als een godvrezend iemand, terwijl ze de Heere persoonlijk niet kennen. Tot hen richt Hij Zich in deze gelijkenis. Hij heeft hun behoud op het oog. Om die reden vertelt Hij deze aangrijpende gelijkenis van de Farizeeër en de tollenaar. Wat zijn dat voor een soort mensen?

Farizeeër

Grofweg gezegd lopen de grootste verschillen tussen een Farizeeër en een tollenaar over politieke lijnen. Rome en de Romeinse overheersing van Judea en Jeruzalem maken het verschil tussen deze twee categorieën mensen. Een Farizeeër is anti, een tollenaar

daarentegen pro-Rome. Dat verschil vertaalt zich door in tegenwerken van, dan wel meewerken met de Romeinse bezetter. Een Farizeeër werkt de Romeinen tegen. Dat kan actief, dus door het plegen van verzet, bijvoorbeeld in de vorm van geweld en aanslagen. De grootste groep Farizeeën pleegt echter passief verzet. Zij verachten de Romeinen.

Deze politieke opstelling van de Farizeeën vindt in brede lagen van de Joodse bevolking navolging, vooral bij de middenklasse en de lagere groepen. Die hebben dan ook het meest te lijden onder de gevolgen van de bezetting. Keer op keer voeren Romeinse stadhouders en keizers de belastingen op. Met deze grote inkomstenbron financieren zij tal van bouwwerken en andere Romeinse projecten. Voor de Romeinen heeft deze belastinginning een voordelig bijkomend gevolg. Extreem hoge belastingen dwingen en houden onderdanen in de overlevingsstand, waardoor ze geen tijd overhouden voor het organiseren van andere activiteiten, bijvoorbeeld van verzet.

De politieke opvattingen van de Farizeeën zijn grotendeels religieus van aard. Zij houden de Romeinen voor een oordeel van God, een Godsgericht. Het Joodse volk heeft door tal van zonden het beloofde land verontreinigd. Om die reden geselt God Zijn volk met de roede van Zijn oordelen. Daarvoor gebruikt Hij nu de Romeinen, zoals Hij vroeger andere vreemde volkeren heeft gebruikt om Israël terug te slaan naar Zijn dienst. Farizeeën bejveren zich daarom om door middel van reinheid- en spijswetten

het volk te heiligen, opdat daarmee Gods wraak zou worden afgewend. Daarin gaan zij het volk voor, ook al beoefenen ze in het dagelijks leven een gewoon, alledaags beroep. Farizeeën zijn dus mensen van het volk, een laagdrempelige, toegankelijke en religieuze volksbeweging.

Tollenaar

Tollenaren zijn belastingambtenaren. Zij behoren tot de elite van het Joodse volk. Het merendeel van hen is lid van de priesterklasse, dus afstammelingen van Levi. Vanuit pragmatische overwegingen werken zij samen met de Romeinse overheid.

Meewerken met de supermacht van die dagen, voorkomt hopelijk nog meer nationale ellende en menselijk leed. De praktijk heeft immers geleerd dat de Romeinen elke vorm van opstand op een vreselijk manier neerslaan. Opstand tegen zo'n enorme overmacht is volstrekt zinloos. Je moet er trouwens niet aandenken dat de Romeinen als strafmaatregel het uitoefenen van de Joodse godsdienst verbieden, of wat nog erger is: de tempel sluiten, of zelfs verwoesten.

Tollenaren moeten gezocht worden in de hogere kringen van de samenleving. In deze kringen is men gebaat bij maatschappelijke en godsdienstige rust en stabiliteit. Die rust bewaar je door in elk geval je verstand te gebruiken en dat betekent geen opstand, maar desnoods meewerken met de Romeinse overheid.

Een groep aan wie veel gelegen is om de rust in Jeruzalem en Judea te bewaren zijn de priesters. In Jezus' dagen is de tempel nog het enige machtscentrum dat over is. Al eeuwen beschikt de tempel over een geoliede administratie en een goedwerkend belastingkantoor, denk alleen maar aan

het jaarlijks innen van de tempelbelasting. Het is dus eigenlijk niet eens zo vreemd dat priesters naast de tempelbelasting, nu ook de accijns voor de overheid innen. Ze beschikken over de ervaring, de expertise, de administratie en een uitstekende faciliteit en accommodatie in de vorm van het tempelcomplex. Trouwens, die Romeinen zijn best aardig, zolang je je maar gedeisd houdt. Tollenaren collaboreren met de bezetter om rust en vrede te bewaren. Dat het gewone volk anders over hun activiteiten oordeelt, nemen ze op de koop toe.

Tempel

Beiden horen dus in de tempel thuis, zowel de Farizeeër als de tollenaar. Beiden zijn godsdienstig. Beiden rekenen zichzelf tot de goede partij. Beiden handelen vanuit nobele motieven. Beiden beschouwen zichzelf als een goed voorbeeld ter navolging. Beiden dienen God en komen dus regelmatig in de tempel.

Maar in de tempel gaan ze als schepen in de nacht aan elkaar voorbij. Ze zien elkaar, maar kijken elkaar niet aan. Dat kan zomaar in uw gemeente ook het geval zijn. Twee families, of groepen die in onmin met elkaar leven. De een neemt de ene ingang, de ander een andere deur. De een zit boven of achterin, de ander beneden of voorin. De een gaat niet aan de Avondmaalstafel waar de ander ook aangaat. Wie zo ter kerke gaat, verstaat het Evangelie niet. Hoogstens luistert hij voor die ander.

Maar wat is de tempel? De tempel is een huis van gebed. Het is de plaats waar een heilig en rechtvaardig God een doemwaardig zondaar kan en wil ontmoeten in de schaduw van het altaar. De toegang tot het altaar ligt open voor eenieder die door eigen toedoen geen openstaande schuld bij zijn naaste heeft. Wie wel tegen zijn naaste gezondigd heeft, maar die zonde tegenover zijn naaste niet

wil belijden, heeft in de tempel niets te zoeken. Offeren is dan zinloos. Eerst zal hij zich met zijn naaste moeten verzoenen, voordat hij God smeekt om het verzoenende bloed van het Lam.

Nu, zegt Jezus, twee mensen gingen op naar de tempel. Twee mensen, twee beelddraggers van God. Twee mensen die allebei bekeerd moeten worden. Twee zondaren. Zo ziet God hen. Maar wanneer Jezus de een typeert als een Farizeeër en de ander als een tollenaar, hebben wij mensen een beeld van deze twee medemensen. De een achten we hoger dan de ander. En zo staan ongemerkt op eens naast de Farizeeër.

Bidden

Beiden bidden. De Farizeeër bidt zachtjes voor zichzelf. Dat is opmerkelijk, omdat in Jezus' dagen hardop bidden in het openbaar vrij gebruikelijk is. Dat de Farizeeër nu stilletjes bidt, is niet vanwege verlegenheid of schroom zo wordt uit zijn gebed duidelijk. Hij dankt God. Je bent gezegend wanneer je dankbare mensen ontmoet. Het is een dubbele zegen wanneer je zelf een dankbaar mens bent.

De Farizeeër benoemt ook concreet waarvoor hij God dankt. Hij is niet zoals andere mensen. Nee, hij is anders en handelt anders. Hij dankt God, omdat hij rechtvaardig is. Wat rechtvaardig-zijn voor hem betekent, maakt hij duidelijk door allereerst een aantal zondige mensen bij naam te noemen: criminelen, overspelers en tot slot met extra nadruk die tollenaar daar verderop. God heeft hem voor al die zonden bewaard.

Tegenover al die zondaren stapelt hij zijn goede daden op. Hij houdt God voor wat hij allemaal in Zijn dienst betekent. Horen mensen om hem heen zijn gebed? Nee, de

Farizeeër bidt zachtjes. Maar God hoort hem wel en doorziet zijn woorden. Hij kent zijn hart. Zijn goede daden komen voort uit een hoogmoedig hart. Hij misbruikt die goede daden om zichzelf tegenover zijn naaste te rechtvaardigen.

Wie we zijn tegenover onze naaste, blijkt in de omgang met God. We kunnen tegenover onze naaste goed-zijn, en tegelijkertijd vanwege die goede daden door God veroordeeld worden. Wie bent u voor God in de eenzaamheid? Ook wanneer je bidt?

De tollenaar bidt ook. Of beter gezegd: hij smeekt. Hij staat van verre, zegt Jezus. Hij neemt die plaats niet in vanuit bescheidenheid of verlegenheid onder de mensen. Nee, van verre staan, is een Bijbelse uitdrukking. De tollenaar houdt afstand van God. Vanwege Gods heiligheid en rechtvaardigheid weet hij zijn plaats tegenover God. Dat laat hij blijken door de gebedshouding die hij aanneemt. Hij slaat op zijn borst, als uiting van diep berouw en schuldbesef, terwijl hij het uitroept: 'O God, wees mij de zondaar genadig!'

Let even op wat hij niet zegt: Wees mij de tollenaar genadig! Nee, wie zijn plaats inneemt voor de Heere, wordt een diep verloren mens in nood. Zielenood. Nood vanwege mijn verloren-zijn door eigen schuld. Schuld, omdat ik tegen een goedgeoed God gezondigd heb. Gebed om dat mij niets anders meer rest dan de smeekbede: Gena, o God, gena, hoor hoe een boeteling pleit!'

De Farizeeër hoort dit gebed niet. Hij heeft er ook geen boodschap aan. De tollenaar is afgeschreven. Het enige waartoe hij nog dient, is om jezelf tegen hem af te zetten. Dankzij de tollenaar kan de Farizeeër zichzelf rechtvaardigen.

Verzoening

Het verschil in houding en plaats uit zich ook in een verschillende woordkeus. De Farizeeër begint zijn gebed met 'Ik dank U!', de tollenaar met 'o God, wees mij!' Nu, is er niets op tegen om de Heere God onze dank te betuigen. Integendeel, het zou zo maar kunnen dat we hierin schromelijk te kort schieten. Maar deze Farizeeër dankt voor God wat hij niet is. Door zichzelf te vergelijken met anderen, die in zijn ogen slechter en zondiger zijn dan hij, verheft hij zichzelf boven die ander. Om dat te kunnen doen – zichzelf boven de ander verheffen – dankt hij God. Dankzij Gods genade staat hij mijlenver boven allerlei mensen.

Maar is de Heere ook zo? Verleent Hij ons genade opdat wij ons beter te weten dan onze naaste? Of verbreekt genade ons hart, zodat we bewogen naast de ander gaan staan? Jezelf verootmoedigen voor God behelst ook knielen naast de ander. Daarmee praat je de zondige praktijken van die ander niet recht, maar ben je diep met hem bewogen, omdat je jezelf als zondaar voor God weet. Kijk dat bedoelt Jezus nu met mensen die op zichzelf vertrouwen en de ander niets achten (9).

De tollenaar staat anders tegenover God en dus ook anders tegenover zijn naaste. Al staat hij van verre (13), ten opzichte van de Farizeeër staat hij dichtbij God. Dat blijkt niet alleen uit zijn houding, maar vooral ook uit de inhoud van zijn gebed. Hij bidt God om genade. De korte bewoordingen van zijn gebed kunnen in onze Nederlandse taal niet een op een worden overgezet. Letterlijk bidt hij: o God, verzoen mij met Uzelf, door Uzelf!

Eerst maar het woord verzoenen. Dat woord ontleent de tollenaar aan de tempel. Hier staat het altaar. Het altaar symboliseert dat

een zondaar met God verzoend kan worden. Het altaar maakt ook duidelijk hoe een zondaar met God verzoend kan worden.

Dat er verzoening mogelijk is, is alleen dankzij Gods genadige gezindheid. De Heere wil niet alleen de zondaar met Zichzelf verzoenen. Hij geeft de mogelijkheid om verzoening te bewerken. De plaats is door Hem uitverkoren, de tempel in Zijn opdracht gebouwd en ingericht, de offercultus in overeenstemming met Zijn wil ingericht, de priester door Hem verordend, het lam door Hem gegeven. Kortom: alles is door Hem volbracht.

Aan deze God die verzoening op grond van recht bewerkt, vertrouwt de tollenaar zichzelf met een schuldverslagen hart biddend toe. Voor God blaken van zelfvertrouwen of jezelf beschuldigend aan Gods genade toevertrouwen, dat is het kardinale verschil tussen de Farizeeër en de tollenaar.

Gerechtvaardigd

Tot slot vertelt Jezus de uitkomst van deze twee bidders. De Statenvertaling geeft de Griekse tekst van vers 14 letterlijk weer: deze ging gerechtvaardigd af in zijn huis meer dan die (SV). Deze vertaling kan verwarring scheppen. De vertaling suggereert dat beiden rechtvaardig zijn, met dit verschil echter: de tollenaar meer dan de Farizeeër. Maar dat is nu juist niet wat Jezus zegt. Deze interpretatie strijdt trouwens ook met de Schrift. U bent door het geloof gerechtvaardigd omwille van Christus' gerechtigheid of u bent niet gerechtvaardigd. Het is het een of het ander. Alles of niets. In Christus of buiten Christus.

Jezus gebruikt in zijn taal een uitdrukking die het verschil tussen beiden kernachtig

benadrukt. In onze taal moeten we daarom deze uitdrukking niet letterlijk weergeven (SV), maar vertalen naar zijn betekenis (HSV): de man ging gerechtvaardigd naar zijn huis, in tegenstelling tot die andere.

Let u erop Wie die zegt? Jezus oordeelt hier. Hij spreekt een zondaar of zondares vrij van schuld en straf en verleent hem of haar een recht op het eeuwige leven. Christus rechtvaardigt een goddeloze vanwege Zijn kruisverdiensten. Zondaren rechtvaardigen doet Hij door het Evangelie, bijvoorbeeld door deze gelijkenis.

Immers het Evangelie is geen beschrijving hoe God een zondaar met Zichzelf verzoent. Het Evangelie is verkondiging waardoor God zondaren met Zichzelf verzoent. Daarom stel ik u toch de indringend vraag: hoe keert u zo huiswaarts? Met of zonder Christus?

Gespreksvragen

1. Wat is het verschil tussen een gezond zelfvertrouwen en een zondig zelfvertrouwen?
2. Jezus richt zich door deze gelijkenis op twee mensen in de tempel. Blijkbaar loopt er een scheidslijn tussen bidders en bidders. Zijn wij vandaag ons van die scheidslijn bewust? Klinkt die ernst ook door in de prediking en huisbezoeken?
3. Op wie lijkt u? Op de Farizeeër of de tollenaar?
4. Hoe weet ik dat God mij gerechtvaardigd heeft?
5. Lees en bespreek het verband tussen artikel 22 en 23 NGB en dit Schriftgedeelte. Wat spreekt u in deze artikelen uit de NGB aan?

Nieuws uit Veenendaal

A. Kok

Wanneer u dit leest zijn we al in de laatste maand van het jaar. Dan gaan we terugkijken en maken we de balans op. Er waren blijde dingen en er waren droevige dingen. Gedachten vermenigvuldigen zijn. Wat u bezig houdt, leg het maar in de handen van de Heere. Ik geef u graag het onderstaande mee:

Om over na te denken

In de afgelopen weken was er volop tijd om stil te staan bij alles wat er om ons heen gebeurt. Ineens ben je ook iemand die is stilgezet en bewust bent van de kwetsbaarheid van ons mensen.

Voor ons allemaal geldt dat we leven in het hier en nu. We denken toch allemaal vaak aan morgen. Zeker als je ziek bent, in moeilijke omstandigheden verkeert, hoort van alle oorlog en geweld om ons heen. We leven in onzekere tijden. We lazen een prachtige korte bemoediging die ik u graag wil meegeven als troost en ondersteuning voor het leven van elke dag.

Morgen

*Morgen is voor ons verborgen,
u en ik
wij weten niet
wat de dag van morgen biedt.
Maar Hij, Die 't heelal omspant,
houdt ook " morgen "
in Zijn hand.*

We mogen terugzien op een goede bondsdag. Het was even wennen aan een andere opzet en ook het gehouden onderwerp door br. L. Snoek gaf stof tot nadenken en nabespreking. Fijn, dat u er was!

Broeders, en allen die bij u horen, in alles Gode bevolen! En goede gezegende avonden toegewenst!

Het bestuur wenst u en de uwen gezegende kerstdagen toe en Gods zegen voor het jaar A.D. 2025.

Mannenbond
CGK

Een hartelijke groet, namens het bestuur
A. Kok (secretaris)

Nog even extra aandacht voor:

- De website: www.mannenbond-cgk.nl
- Uiterste inleverdatum kopij voor
De Saamwerker nummer 1-2025:
zaterdag 15 februari 2025.

Voor alle data geldt D.V.

Boekbespreking

Evenwicht

vol levenskracht,

door dr. David H Kranendonk

Dit boek biedt een inleiding in het theologisch gedachtegoed van drie hoogleraren die in de 20e eeuw de Theologische School in Apeldoorn hebben gediend. Drie verschillende mannen, die elk met hun eigen benadering verlangden recht te doen aan het spreken van en over God. Het gaat om J.J. van der Schuit, G. Wisse en L.H. van der Meiden.

In hun theologiseren zochten ze ernaar om recht te doen aan twee polen die tegenovergesteld lijken te zijn: de vaste objectiviteit van de HEERE en Zijn Woord, en de subjectieve toepassing van deze waarheid in het hart van gelovigen door de Heilige Geest. De spanning die deze verhouding met zich mee kan brengen, was voor deze hoogleraren niet een hindernis maar juist een stimulans.

In het doordenken van Gods waarheid komt naar voren dat deze twee kanten ten diepste een diepe Bijbelse eenheid vormen. De behandelende onderwerpen en vraagstukken zijn voor de kerk van de 21e eeuw niet minder relevant. In deze handzame studie is ook aandacht voor de kerkhistorische achtergrond van de hoogleraren en de praktische gevolgen die hun theologie voor hun prediking had. Neem kennis van dit boek. 'Ons kerkelijk heden kan slechts in het licht van het verleden worden verstaan, opdat de huidige en de

komende generaties goed weten, wat het betekent Christelijk Gereformeerd te zijn'. (uitspraak van ds. J.C. Maris in 1953)

Dr. Kranendonk is hoogleraar in Grand Rapids en predikant in de Free Reformed Churches of North America. Het boek is vertaald door ds. J. van Limbeek te Oud-Vossemeer.

A. Kok

Jaarverslag 2023/2024 Chr. Geref. Mannenbond

A. Kok

De tijd waarin u en ik leven is een heel onrustige tijd. In de wereld, in Nederland en ook binnen de kerken is er veel aan de hand. De onrust is groot. Wat is het dan een wonder dat we in de afgelopen tijd als mannenverenigingen weer regelmatig konden samenkomen. Themadagen en districtsavonden mochten ook gehouden worden.

We zijn de HEERE dankbaar dat de bondsdag op zaterdag 4 november 2023 in Ede gehouden kon worden. Ds. A. Th. van Olst sprak over het onderwerp 'Als bidden moeilijker wordt'. De opkomst was verblijdend. Op D.V. zaterdag 2 november 2024 hopen we weer onze bondsdag houden. De heer L. Snoek zal dan spreken over het onderwerp: 'Verliezen is winnen'.

Ons blad *De Saamwerker* mocht regelmatig verschijnen. Het is altijd een hele inspanning om scribenten te vinden voor de schetsen. Maar tot nu toe is het toch altijd weer goed gekomen.

De website van de mannenbond proberen we zo veel mogelijk up-to-date te houden.

Er zijn meerdere verenigingen die te maken hebben met een dalend ledental. De vergrijzing slaat behoorlijk toe. Deze zorg blijft. We leggen het maar voor de HEERE neer. Momenteel zijn 33 verenigingen aangesloten bij de bond. Deze verenigingen tellen totaal 414 leden.

Het bestuur van de mannenbond komt twee keer per jaar bij elkaar. We vergaderen altijd in Veenendaal. De vergaderingen verlopen altijd in een fijne sfeer. Br. C.J. Mook uit Veenendaal heeft zijn plaats binnen ons bestuur mogen innemen.

Hij voelt zich thuis binnen de kring der broederen. Helaas gaat ds. G.J. Post ons bestuur verlaten. Vanaf 2014 heeft hij een gewaardeerde plaats binnen het bestuur. We zijn hem veel dank verschuldigd en wensen hem Gods zegen toe persoonlijk, in zijn gezin, gemeente en binnen de synode. Het bestuur besloot de vacature niet op te vullen. Onze voorzitter, ds. C.J. Droger, heeft zich herkiesbaar gesteld. Daar zijn we dankbaar voor.

Er zijn goede contacten met anderen mannenbonden en met onze vrouwenbond.

Aan het einde van dit korte jaarverslag wens ik alle mannenverenigingen die bij onze bond zijn aangesloten de zegen van de HEERE voor het nieuwe seizoen toe.

Met een hartelijke broedergroet,

A. Kok, secretaris

**BOND VAN CHRISTELIJKE GEREFORMEERDE
MANNENVERENIGINGEN IN NEDERLAND**

Secretaris: A. Kok
Regentesselaan 66
3905 GX Veenendaal
Tel. 0318-529646
e-mail: akok@kliksafe.nl

Aan Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander,
Paleis Noordeinde,
Postbus 30412,
2500 GK 's Gravenhage.

Veenendaal/Ede, 2 november 2024.

Majesteit,

De Bond van Christelijke Gereformeerde Mannenverenigingen houdt vandaag in de kerk 'De Tabernakel' te Ede zijn jaarlijkse Bondsdag. Het thema van deze Bondsdag is: "Verliezen is winnen. Wat Christus met mijn ego doet om diepte aan te brengen in mijn geloof en mijn spreken over het geloof".

Tijdens deze Bondsdag willen wij, ook nu weer, onze hartelijke verbondenheid uitspreken met het Huis van Oranje.

U bent Koning 'bij de Gratie Gods'. Op u rust een grote verantwoordelijkheid om leiding te geven aan ons land in een periode waarin zich tal van complexe problemen voordoen, in de wereld, in Europa maar ook in ons eigen land. Er is sprake van een ongekende politieke en maatschappelijke onrust en polarisatie. Het werd ook door u genoemd, op 17 september, in de door u voorgelezen Troonrede. Het is onze overtuiging dat alleen in een leven overeenkomstig het onfeilbare Woord van God, de Bijbel, Gods zegen is te verwachten.

Op 23 maart 1997 mocht u in de Kloosterkerk te Den Haag geloofsbelijdenis afleggen. U ontving als persoonlijke tekst Filippienzen 1 vers 9: 'En dit bid ik dat uw liefde nog steeds overvloediger wordt in kennis en alle fijngevoeligheid'. Het gaat hier om een liefde die doorstraalt in een persoonlijk kennen van Gods wil in Christus en uitstraalt in ons handelen. Dat wij in staat gesteld worden om goede beslissingen te nemen in allerlei moeilijkheden en vraagstukken die op u afkomen. Majesteit, verwacht het maar van de Koning der koningen.

U mag zich verzekerd weten van ons voortdurend gebed voor U. Dat is ook onze opdracht, want er staat in 1 Timotheüs 2 vers 2 dat we voorbede hebben te doen voor koningen en allen die hooggeplaatst zijn.

Van harte wensen wij U wijsheid en Gods zegen toe, voor U persoonlijk bij de uitoefening van uw ambt, Uw Huis, gezin en familie.

Met gevoelens van de meeste hoogachting,
namens de Chr. Geref. Mannenbond,

ds. C.J. Droger
voorzitter.

A. Kok,
secretaris.

DIENST VAN HET KONINKLIJK HUIS

De weleerwaarde heer
Ds. C.J. Droger
Voorzitter Bond van Christelijke
Gereformeerde Mannenverenigingen
in Nederland
p/a Regentesselaan 66
3905 GX VEENENDAAL

NO.
24/mwg

'S-GRAVENHAGE
7 november 2024

LOCATIE
Paleis Noordeinde

Weleerwaarde heer,

Op verzoek van Zijne Majesteit de Koning wil ik u en allen van de Christelijke Gereformeerde Mannenverenigingen in Nederland, bijeengekomen op zaterdag 2 november jl. in 'De Tabernakel' te Ede, zijn oprechte dank overbrengen voor de vriendelijke boodschap die hij van u mocht ontvangen.

De uiting van verbondenheid en de welgemeende wensen voor de Koning en zijn familie zijn zeer op prijs gesteld.

Ik hoop dat u kunt terugkijken op een mooie bijeenkomst.

Met gevoelens van de meeste hoogachting,

Drs. J.C. Shoek
Persoonlijk Adviseur van
Zijne Majesteit de Koning en
Hare Majesteit de Koningin

DIENST VAN HET KONINKLIJK HUIS POSTBUS 30412 2500 GK 'S-GRAVENHAGE

De hel en Gods liefde

deel 2

Ds. G.J. Capellen

De hel en Jezus' spreken over de hel
Jezus spreekt vele malen over de hel. Wel 75 keer! Hij doet dat in aangrijpende bewoordingen. Jezus Die met innerlijk ontferming over de schare bewogen was, waarschuwt herhaaldelijk voor de hel. Het is opvallend dat de Heere Jezus- in Wie God Zijn liefde ten volle geopenbaard heeft- met grote bewogenheid over het eeuwige oordeel sprak. Hij spreekt met ernst over het vuur dat wacht voor de goddelozen (Matth. 5:22 en 18:8-9). Overigens geeft Jezus geen gedetailleerde schildering van wat met de goddelozen gebeurt. (Vergelijk hiermee Joodse geschriften die verschillende folteringën melden die na het laatste oordeel worden uitgevoerd). Maar dat wil niet zeggen dat Jezus met het beeld van de poel des vuurs niet de werkelijkheid van het toekomstig oordeel schetst. Dat doet Hij wel degelijk!

De Heere Jezus spreekt in het evangelie van Mattheüs vaak in gelijkenissen over het oordeel. Zo spreekt Hij in Mattheüs 13 over een vurige oven. In Mattheüs 8 en 22 gebruikt Jezus een ander beeld: dat van buitenste duisternis. Hoe kan dat, want deze twee beelden zijn toch tegengesteld aan elkaar? Door deze verschillende beelden te gebruiken, roept Jezus een beeld op van een grote werkelijkheid die voor ons mensen haast niet in woorden te vatten is. Daarom klinken er ook telkens de woorden: daar zal weinig zijn en knersing der tanden. Het gehuil geeft uiting aan wat men mist. Het tandengeknars duidt op machteloosheid en wanhoop, maar ook op boosheid en woede. Dit lijden zal nooit ophouden. De bewustheid van

Gods toorn is de pijniging van de verdoemden. Hiermee bedoelt Jezus het mislopen van Gods heerlijk Koninkrijk. Dat is eigen schuld! Daarom die wroeging. Eeuwig in de buitenste duisternis zijn dat is eeuwig buiten Gods nabijheid zijn. Buiten de feestzaal van het hemelrijk is de duisternis: de buitenste duisternis is de beroving van de feestvreugde die zo groot is dat het gemis ervan alleen maar als duister kan worden beschreven. Anders gezegd; De buitenste duisternis is de definitieve plaats van oordeel. Alles wat buiten het Koninkrijk van God is, is donker, want God is licht! In Mattheüs 25:46 beschrijft de Heere het lot van de onrechtvaardigen, terwijl de rechtvaardigen het eeuwige leven ingaan. In vers 41 heeft Jezus ook al gesproken over het eeuwige vuur. Er is sprake van een duidelijke scheiding tussen rechtvaardigen en goddelozen. De laatsten krijgen van Jezus te horen: 'Ga weg van Mij!' Is de straf echt eeuwig? Ja want er staat bij zowel het leven als bij de straf hetzelfde bijvoeglijke naamwoord 'eeuwig', zonder einde!

Het krachtige appel van Jezus

Jezus doet een krachtig appel op Zijn hoorders om rechtvaardig te leven! Vanaf het begin van Zijn onderwijs is de aansporing tot bekering aanwezig. In Mattheüs 4:17 begint Jezus met Zijn verkondiging: 'Bekeert u want het Koninkrijk der hemelen is nabijgekomen.' Deze oproep tot bekering en tot het tonen van barmhartigheid is van begin tot eind in het Mattheüs evangelie een rode draad in Jezus' verkondiging. Jezus vertelt in Zijn slotonderwijs dus geen

nieuwe boodschap, maar Hij bekrachtigt de boodschap die Hij vele malen heeft verkondigd.

Juist omdat Jezus mensen redden wil, spreekt Hij met ernst over een werkelijkheid die voor ons niet in te denken is. Daarom gebruikt Hij verschillende beelden, zoals vuur en duisternis. Hierin wordt een wereld opgeroepen die ons verstand te boven gaat. Het gaat Jezus erom dat mensen zich bekeren, barmhartig leven en wandelen in het Licht!

Niet verzwijgen

De werkelijkheid van de hel mag daarom niet verzwegen worden. Zeker niet in de prediking. Voor Paulus was het feit dat ieder mens voor de rechterstoel van Christus komt te staan een belangrijke reden om het Evangelie te verkondigen (2 Kor. 5:10-11). God neemt ons leven volstrekt serieus. Zonder geloof en bekering blijven we buiten het Koninkrijk van God. Wee de voorganger die deze dingen ongenoemd laat. Ooit kreeg Ezechiël te horen dat God van zijn hand het bloed zal eisen van de goddeloze die 'in zijn ongerechtigheid' sterft terwijl hij niet door de profeet gewaarschuwd is (Ezech. 3:18; vergelijk Hand. 20:26 en Hebr. 13:17).

Ook in het pastoraat kunnen er momenten zijn waarop we elkaar moeten wijzen op de consequentie van het vasthouden aan verkeerde keuzes. Dat vraagt moed. Pastoraat is niet alleen vertroosten, maar ook vermanen. Het Evangelie is nu eenmaal niet vrijblijvend. Er staan eeuwige belangen op het spel. Dit moeten ook onze jongeren weten. Hier ligt een taak voor catechese en jeugdwerk. Jongeren zijn gebaat bij eerlijkheid en duidelijkheid.

God is liefde

Wellicht zijn er onder u die denken: Is dit de volledige bijbelse boodschap wel? Ik heb nog weinig gehoord over de liefde van God. U hebt gelijk. Er is meer te zeggen, al doet wat er nog gezegd wordt geen afbreuk aan wat reeds ter berde werd gebracht. Gods liefde is van een heel bijzondere kwaliteit. Gods liefde is geheel uniek. Zijn liefde is namelijk heilige liefde. Dat houdt onder andere in dat God niet kan verdragen dat Zijn liefde afgewezen en versmaad wordt. Dr. H. Bavinck merkt terecht op: 'Het is de hoogste liefde die met de zwaarste straffen dreigt.'

We zeggen het wellicht nogal eens onnadenkend: God is liefde. Het is de grote vraag of wij ons dan wel realiseren wat we zeggen. God is liefde. Wat betekent dat?

Dat houdt in dat er liefde in God Zelf is! God is een en al liefde. De Vader, de Zoon en de Heilige Geest hebben elkaar volmaakt lief. God is nooit eenzaam, want Hij heeft Zichzelf lief. De Vader heeft de Zoon en de Heilige Geest lief. De Zoon heeft de Vader en de Heilige Geest lief. De Heilige Geest heeft de Vader en de Zoon lief. Wie kan die volmaakte liefde ooit bevatten?

De liefde van God wordt niet door een mens opgewekt. Zijn liefde is onvoorwaardelijk en onveranderlijk. Als we tot God naderen, moeten we niets meenemen. Onze aangedragen offertjes doen afbreuk aan het volmaakte offer van Christus. De rechtvaardige God vergeeft mensen hun ongerechtigheid, maar zondaren die van harte leren belijden: 'Om Uws Naams wil, HEERE, zo vergeef mijn ongerechtigheid want die is groot' (Psalm 25:10). Die ongerechtigheid vergeeft de Heere alleen

om Jezus' wil. Mag u in het geloof uitspreken: 'Ook voor mij'? Dan zult u God in mateloze verwondering aanbidden. 'Genadige God wat bent U goed, dat U Uw Zoon voor mij aan het kruis liet ophangen. Heere wat is Uw liefde groot!'

Gods liefde voor een verloren wereld

Laten we eens wat nadenken over Gods liefde voor een verloren wereld. In Johannes 3:16 wordt dit treffend vertolkt. 'Alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een ieder die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe.'

Uit deze tekst blijkt zonneklaar dat God een hart vol liefde heeft. God is liefde d.w.z. dat God Zichzelf altijd onder alle omstandigheden liefheeft. Maar er is meer te zeggen. De liefde van God is geen leeg praatje, maar daad!

God de Vader zendt Zijn eigen Zoon naar een verloren wereld. In het zenden van Zijn Zoon laat God Zijn liefdeshart zien. Hij laat zien dat Hij geen haatgevoelens jegens ons heeft, maar dat Hij vol ontferming op ons neerziet. Hij laat in de kribbe Zijn hart zien. Daar in dat Kind laat Hij Zijn ondoorgroendelijke liefde zien. Hij komt heel dicht bij ons, zo dicht dat Hij Zijn Zoon mens liet worden. Het woord 'alzo' wil zeggen dat die liefde van God met geen enkele liefde te vergelijken is. Gods liefde is zo groot dat Hij zelfs geweldig veel medelijden heeft met het hele menselijke geslacht. Hij heeft liefde tot de wereld. God liet Zijn Zoon zelfs kruisigen. Hij gaf Zijn Zoon over in de handen van moordenaars. De Heere Jezus hing aan het vloekhout. Op de plaats waar misdadigers werden veroordeeld, heeft Hij aan het kruis gehangen. Hij stierf op de vloekheuvel Golgotha. De

kruisdood die door God vervloekt was. Wie zou zijn zoon ervoor over hebben? Niemand van ons!

Verwonder u erover dat God naar een verloren wereld omziet! God laat Zijn schepping niet los. Die schepping die onder de toorn van God ligt. (Joh. 3:18). Zie ook vers 36. Ieder mens die God geschapen heeft, wordt door Hem met zorg en liefde omringd. Maar van hun zonde kan Hij niet houden en als zij zich niet bekeren en niet geloven, wacht de eeuwige nacht.

Toen Maarten Luther op de Wartburg bezig was met zijn Bijbelvertaling en deze tekst overdacht, kon hij de rijkdom ervan niet op. Zijn hart werd zó overvol van deze weergaloze liefde van God, dat hij deze tekst aldus ging lezen; Want alzo lief heeft God Maarten Luther gehad, opdat Maarten Luther niet verderve maar het eeuwige leven hebbe. Luther leerde door de toepassing van de Heilige Geest dat hij tot die verdorven wereld behoorde. Hebben wij ook geleerd ons nooit boven een onkerkelijke te verheffen? Wij zijn het toch niet waard dat God naar ons omziet? Daar moest wel het bloed van Christus voor vloeien. God Die rechtvaardig is, straft de zonde óf aan onszelf óf aan Zijn lieve Zoon. Er moest betaald worden. En Christus deed dat! Kom verwonder u hier mensen! Hebben we oog voor Gods liefdesgeschenk? Let wel dat geschenk heeft God met een speciale bedoeling gegeven. Hij wil dat wij het eeuwige leven ontvange en er eeuwig in mogen delen.

Voor wie is dat eeuwige leven?

Voor allen die in Gods Zoon geloven. Misschien zegt u: 'Ik kan niet geloven'. Dat is op zich helemaal waar. Maar Hij wil u dat geloof ook geven, opdat u zich

leert vastklemmen aan de Heere Jezus. Hij wil dat u met al uw zonden alleen op Jezus Christus vertrouwt. Strek je lege, schuldige handen uit en neem dit geschenk van God aan. Dan zult u niet in de buitenste duisternis komen.

Hoe spreken we over de hel?

De juiste toonzetting is belangrijk. De gevoeligheid van de thematiek vraagt om een zorgvuldige toon. Ik denk aan de volgende aandachtspunten: Allereerst is bewogenheid met onze medemens belangrijk. Het kan niet zo zijn dat we koud en hard over hemel en hel spreken. Liever wat gestamel dan dat woorden als hel en verdoemenis vlotweg in de mond genomen worden. Laat een ander maar voelen dat zijn of haar eeuwig welzijn ons ter harte gaat. Van Jezus lezen we dat Hij huilde om de onbekeerlijkheid van Jeruzalem (Luk. 19:41). Over bewogenheid gesproken.

In de tweede plaats mogen we nooit vanuit de hoogte over hemel en hel spreken, alsof je beter bent dan iemand die niet gelooft. Die indruk kan zo maar gewekt worden. Het zal de kunst zijn om duidelijk te maken dat je zelf ook de hel verdient. Het is alleen genade als je mag weten dat de hemel wacht. Laat in het spreken over hemel en hel ook iets van huiver doorklinken. Grote woorden passen niet. Het is niet nodig om altijd het woord 'hel' te gebruiken. We hebben al gezien dat de Heere Jezus Zich op meerdere manieren uitdrukt. Het valt ook op dat in de nieuwtestamentische brieven het woord 'hel' nauwelijks voorkomt. Meestal spreken de apostelen over 'verloren gaan'. Maar dat betekent niet dat hun woorden inboeten aan ernst. Ik noem ook terughoudendheid. Laatste oordelen komen ons niet toe. Zo hebben

wij ons niet uit te spreken over de eeuwige bestemming van mensen die nog nooit met het evangelie van de Heere Christus in aanraking gekomen zijn.

Uit Lukas 12:47-48 krijgen we de indruk dat er gradaties zijn in de straf die God voltrekt. Zijn er ook gradaties in de hel? Hier bevinden we ons aan de grens van wat ons in de Schrift is geopenbaard. Ons past in ieder geval voorzichtigheid in het spreken over hemel en hel. Beslissend is hoe ik zelf tegenover Christus sta.

Positieve boodschap

De Heere wil niet dat wij verloren gaan! Het levende geloof mag weten van toekomstverwachting. Door de dood heen bereidt God in Christus eeuwig leve. Draag deze boodschap met liefde en bewogenheid uit!

Op bezoek bij de mannenvereniging te Aalten

Onze vereniging is opgericht in 1932. Het doel van de vereniging was de reden dat geen gewone naam is gekozen om de vereniging aan te duiden, maar een zinspreuk. Deze spreuk komt van de apostel Paulus en is te lezen in 1 Kor. 12:21: “En het oog kan niet zeggen tegen de hand: Ik heb je niet nodig, of vervolgens het hoofd tegen de voeten: Ik heb u niet nodig.” De vereniging sloot zich aanvankelijk niet aan bij de Bond van Christelijke Gereformeerde Mannenverenigingen, omdat er behoefte was om kerkelijke en maatschappelijke onderwerpen te bespreken die op dat moment plaatselijk relevant en gewenst waren. Ruim 20 jaar later, in 1956, werd besloten om alsnog aansluiting te zoeken bij de Mannenbond. Wanneer de notulen van de beginjaren worden doorgelezen valt op dat nu, ruim 90 jaar later, nog grotendeels dezelfde vragen en problemen bestaan. Door alle jaren heen kon het werk van onze vereniging, ook na enkele onderbrekingen tijdens en na de oorlog, steeds weer worden opgepakt en voortgezet. We mogen hier dankbaar voor zijn en dit zien als teken van Gods trouw.

Onze vereniging telt nu 24 leden. De leeftijd varieert tussen 42 en 93 jaar. De gemiddelde leeftijd is ruim 60 jaar. De bijeenkomsten worden over het algemeen door 10 tot 14 leden bezocht. We vergaderen op de tweede en vierde woensdag van de maand, tussen eind september en begin mei. Behandeld worden Bijbelstudies en onderwerpen uit De Saam-

werker, De Wekker en af en toe een vrij onderwerp. Eén keer per jaar vergaderen we samen met de mannenvereniging van de CGK Almelo. Deze ontmoetingsavonden worden afwisselend in Almelo en Aalten gehouden. Wanneer Almelo de plaats van bijeenkomst is, worden ook de hervormd-gereformeerde mannenverenigingen uit de omgeving van Almelo uitgenodigd. Hierdoor krijgen deze bijeenkomsten het karakter van een regiovergadering. Op die avonden wordt een Bijbels onderwerp of een actueel thema uit het kerkelijk leven behandeld. Meestal wordt dit onderwerp ingeleid door een gastspreker.

We hebben alle reden om onze Hemelse Vader te danken dat we als mannenvereniging nog steeds met ons werk door mogen gaan. Het mag ons gebed zijn dat de bijeenkomsten bijdragen aan de verdieping van onze kennis van Gods Woord en dat wij de betekenis hiervan voor ons leven beter leren kennen. Hierbij mogen we ons gedragen weten door Hem Die alle eer toekomt.

Laurens Snoek op bondsdag mannen CGK:

Ons ego staat ons in het huwelijk in de weg

In de Tabernakelkerk in Ede had zaterdag de mannenbondsdag van de Christelijke Gereformeerde Kerken plaats.

Ons ego staat ons in het huwelijk in de weg, meent Laurens Snoek. „Als vrouwen ergens behoefte aan hebben, dan is het aan mannen die hun vader en moeder verlaten hebben en zich hebben overgegeven aan de Heere Jezus.”

Jan van Reenen

In de Tabernakelkerk in Ede had zaterdag de mannenbondsdag van de Christelijke Gereformeerde Kerken plaats.

Snoek, docent aan de Christelijke Hogeschool Ede (CHE) en de Theologische Universiteit Apeldoorn (TUA), sprak zaterdag op de jaarlijkse bondsdag van de Bond van Christelijke Gereformeerde Mannenverenigingen in Nederland. De bijeenkomst in kerkgebouw De Tabernakel

in Ede trok ongeveer zeventig bezoekers. De bondsdag was voor de eerste keer alleen 's morgens.

Snoek sprak naar aanleiding van Mattheüs 16:25-26 over "verliezen en winnen". Hij had een ongewone aanpak van het thema door het verwerken van ontwikkelingspsychologie in zijn toespraak over het komen tot Christus.

De docent zei dat ieder mens een individu is met een eigen "ik". Dat "ik" heeft na de zondeval concurrentie gekregen van een schijnego. „Dat concurreert met het 'echte ik'." Als een man relationeel en emotioneel moeite ervaart, is zijn echte ego wellicht nog niet goed ontwikkeld. Het (nep)ego, aldus Snoek, is egoïstisch.

Laurens Snoek sprak zaterdag op de christelijke gereformeerde mannenbondsday in Ede.

Mannenbondsday in Ede.

Foto's: VidiPhoto

Dat is soms duidelijk, bijvoorbeeld door het hebben van allerlei ambities en door te ‘geloven dat ik heel wat ben. Maar het is louter opgeblazenheid’.

Soms lijkt het ego niet egoïstisch, maar is dat wel zo. „Het voedt zich met alles waarmee het zichzelf in stand kan houden. Er kan angst zijn door gebrek aan erkenning of door vrees voor kerkverlating. Angst staat tegenover geloof. Zorgen, kwalen, zieligheid en slachtofferschap kunnen hoogmoed in zich bergen. Iemand kan stiekem blij worden van andermans falen.” „Het is goed voor kerkelijke jongeren die dreigen af te haken als we niet blijven graven in het kerkelijke verleden, maar ons richten op wat Christus doet” - *Laurens Snoek, spreker mannenbonds dag CGK*

Ballast

Daarna noemde hij de ballast uit het verleden. „We sjuwen heel wat mee. Er zijn dingen van vroeger die op je drukken waardoor je je te heftig uit. Veel graafwerk in het kerkelijke verleden is voedsel voor ons kerkelijke ego. Het is goed voor kerkelijke jongeren die dreigen af te haken als we niet blijven graven in het kerkelijke verleden, maar ons richten op wat Christus doet.”

Toen kwam hij bij de kern. „Het geloof in God leidt tot het verlies van het ego. Buigen voor Christus leidt tot het verliezen van onze vervreemding. Het is het winnen van een innerlijke eenheid en het terugvinden van de eensgeestesheid met God.”

Snoek zei dat Jezus nooit een ego gehad heeft. „Toen Hij zei ”Ik ben de Deur”, was het waar. Velen die Hem volgden, hebben dat aangevoeld. Het Evangelie vraagt naar Hem toe te gaan en ons rotte leven in Zijn handen te leggen. Bij Hem word ik mezelf.” Tijdens de bespreking had de docent het

over dingen die veranderen in het huwelijk en in de kerk als mensen hun leven in Jezus’ handen leggen. Hij zei: „Ons ego staat ons in het huwelijk in de weg. Als vrouwen ergens behoefte aan hebben, dan is het aan mannen die hun vader en moeder verlaten hebben en zich hebben overgegeven aan de Heere Jezus.”

Een aanwezige vroeg of kennis van de geschiedenis ook ballast is. Snoek: „Het verleden is geen ballast, maar ieder mens draagt ballast uit het verleden met zich mee. Ballast kan ook collectief zijn. Veel kerkgangers sjuwen kerkelijke ballast met zich mee. Er zijn veel dingen gebeurd die ons kerk-zijn in de weg staan. Neem de houding van het kind aan.”

Stormen en angst

De bondsdag werd geopend door voorzitter ds. C.J. Droger, die voor een nieuwe termijn gekozen is. Hij hield een meditatie over Mattheüs 14:22-33, waar het gaat over angstige discipelen in de storm. „Onze tijd is eveneens een tijd van stormen en angst. Als Jezus komt, gaat de storm liggen en keert de rust terug.”

De predikant uit Vlaardingingen betrok het verhaal ook op de tegenwoordige tijd. „Hoe kan de storm gaan liggen die ons kerkelijke leven doortrekt? Dat gebeurt alleen als Jezus aan boord is. Hij heeft alle macht in hemel en op aarde. Wij zijn verlegen om de komst van Jezus. Hij kon zelfs over het kolkende water Zijn discipelen bereiken. Zou Hij ons dan niet kunnen bereiken?”

Sprekers themadagen 2025

Thema: De Eerste en de Laatste.
Over het begin en de voltooiing
van Gods werk.

8 MAART 2025

Locatie: Wilnis (Utrecht)

Sprekers: ds. J. van Dijk (PKN
Ridderkerk) en ds. W.L.W. Kater
(CGK 's Gravenzande)

12 APRIL 2025

Locatie: 't Harde:

Sprekers: ds. D. van der Zwaag
(CGK Siegerswoude) en
ds. J.A.J. Pater (PKN Doornspijk)

Locatie: Tholen

Sprekers: ds. A.J. van den Herik
(PKN Dordrecht)
ds. S.M. Buth (CGK Zaamslag)

4 OKTOBER 2025

Locatie: Ridderkerk

Sprekers: ds. A. Langeweg (PKN
Barendrecht) en ds. W.L.W. Kater
(CGK 's Gravenzande)

11 OKTOBER 2025

Locatie: Veenendaal

Sprekers: ds. D. van der Wal
(CGK Aalten) en ds. J.A.J. Pater
(PKN Doornspijk)